

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 12191

Tarih : 02.06.2025

29324

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sağlık Bakanı Kemal MEMİŞOĞLU tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İktüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

Kars Milletvekili

Son dönemde kamuoyuna yansıyan bilgilere göre, bazı sağlık kuruluşlarının jinekoloji (kadın hastalıkları ve doğum) bölümlerinden randevu almak isteyen yurttaşlar, randevu sisteminde "25 yaş altı evli, 25 yaş üstü tüm kadınlara (gebelik harici) bakılmaktadır" şeklinde bir uyarı ile karşılaşmaktadır. Bu uygulama, kadınların medeni durumlarına ve yaşlarına göre sağlık hizmetlerine erişimlerini kısıtlamakta, temel sağlık hakkını ihlal etmektedir.

Türk Tabipleri Birliği (TTB) Kadın Hekimlik ve Kadın Sağlığı Kolu, söz konusu uygulamayı ayrımcı ve cinsiyetçi olarak nitelendirmiş, tüm kadınların ayrımcılığa uğramadan, eşit ve ücretsiz sağlık hizmeti alma hakkına sahip olduğunu vurgulamıştır.

Sağlık hizmetlerinde kadının medeni durumu ve yaşına göre ayrımcılığa yol açan uygulamalar, hem Anayasa'ya hem de evrensel insan hakları ilkelerine açıkça aykırıdır. Özellikle jinekoloji randevu sistemlerinde "25 yaş altı evli, 25 yaş üstü tüm kadınlara (gebelik harici) bakılmaktadır" uyarısı, kadının bedeni, kimliği ve yaşamı üzerinde baskıcı ve dışlayıcı bir yaklaşımın tezahürüdür. Kadınların sağlık hakkı, medeni durumlarına göre kategorize edilemez. Sağlık hizmetine erişim bir ayrıcalık değil, temel bir haktır. Bu hak, Anayasa'nın 10. ve 56. maddeleri ile güvence altına alınmıştır. Bunun yanı sıra, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler de sağlıkta cinsiyet eşitliğini ve ayrımcılığın yasaklanmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu uygulama aynı zamanda sağlık sisteminde var olan yapısal eşitsizlikleri ve cinsiyetçi politikaları daha da derinleştirmektedir. Kadının yalnızca “evli” olduğu takdirde kadın sağlığına dair hizmetlerden yararlanabileceği varsayımı, kadını aile içine hapseden, birey olarak görmeyen, kendi bedeni üzerindeki karar hakkını tanımayan ataerkil zihniyetin bir yansımasıdır. Kadınların sağlık ihtiyaçları, medeni durumlarına veya yaşlarına göre değil, bireysel sağlık durumlarına göre değerlendirilmelidir.

Bu bağlamda;

1. Kadınların yaş ve medeni durumuna göre jinekolojik sağlık hizmetlerine erişimini sınırlayan bu uygulama Sağlık Bakanlığı'nın bilgisi ve onayı dahilinde midir? Değilse, hangi yetkili ya da hastane yönetimi bu kriteri belirlemiştir?
2. Bahsi geçen uygulama hangi illerde, hangi hastanelerde hayata geçirilmiştir? Uygulamanın kapsamı nedir?
3. Sağlık Bakanlığı, tüm kadınların hiçbir ayrım gözetilmeksizin eşit sağlık hizmetine erişimini sağlamak için ne tür denetim mekanizmaları uygulamaktadır?
4. “Evli olma” şartı neden sadece kadınlar için getirilmektedir? Erkek hastalar için benzer bir kriter uygulanmakta mıdır?
5. Medeni durum temelinde hizmet sunmak, Anayasa'nın eşitlik ilkesine ve sağlık hakkına aykırı değil midir? Bakanlığınız bu konuda hukuki bir değerlendirme yapmış mıdır?

6. Bu ayrımcı uygulamaya maruz kalan yurttaşların mağduriyeti nasıl giderilecektir? Bakanlığınız bu konuda herhangi bir idari ya da cezai soruşturma süreci başlatmış mıdır?
7. Medeni durumu ve yaş kriteri nedeniyle sağlık hizmetine erişemeyen bir kadının sağlık durumunun kötüleşmesi ya da yaşam hakkının ihlaliyle sonuçlanan bir durumun ortaya çıkması halinde, bu hak ihlalinin sorumluluğu kim(ler)e ait olacaktır?
8. Sağlık Bakanlığı, bu tür ayrımcı uygulamaların yol açabileceği sağlık ihmali, psikolojik zarar ve yaşam kaybı gibi durumlarda, idari, cezai ya da tazminat sorumluluğunu üstlenmeyi planlamakta mıdır?
9. Medeni duruma dayalı sınırlamaların gerekçesi tıbbi mi, idari mi, yoksa ideolojik midir? Bu kriteri bilimsel bir temele dayandıran herhangi bir kılavuz ya da protokol var mıdır?
10. Kadınların bedenleri ve sağlık hizmetine erişimleri üzerindeki bu tür müdahaleler, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin özel yaşama saygı ve ayrımcılık yasağına ilişkin hükümleri bağlamında değerlendirilmiş midir?
11. Sağlıkta cinsiyet eşitliğini sağlamaya dönük Bakanlığınızın yürüttüğü özel bir program veya politika bulunmakta mıdır?
12. Bu uygulamanın sonlandırılması, ayrımcılığa uğrayan kadınların erişim engellerinin kaldırılması için Bakanlık ne zaman ve nasıl bir adım atacaktır?